MOS
duurzame
scholen
straffe
scholen
TERRA
ON
HAIGE
Terra is ill

Terra, Maa, on haige.

“Atsihh! Atsihh! Aia-aia-aia! Mis küll mu vaest keha nii ärritab?”

Terra otsustas oma hea sõbra Laura, Päikese, käest nõu küsida. Terra ja Laura on väga head sõbrad.

“Laura, mul on probleem. Mul on nii paha olla. Oleks nagu külmetushaigus, aga nagu poleks ka. Mis mul küll viga on?”

Laura, kes on Terrast palju vanem, on väga tark. Ta on oma sõbra pärast mures.

“Hmm. Paha lugu. Räägi täpsemalt. Mida sa tunned?”

“Alles hiljaaegu olin ma õnnelik. Ma armastasin minu peal elavaid ilusaid lilli, liblikaid, linde ja teisi loomi. Jah, need olid head ajad. Aga siis ilmus minu peale elama inimsugu. Alguses polnud midagi katki, sest ruumi oli palju. Nüüd aga tundub, et sellest ajast peale on midagi pahasti. Mu nahk kiheleb igalt poolt. Mul oleks nagu imelik palavik. Ühes kohas on liiga külm, teises liiga kuum. Kuskil kuivab, mujal higistan hirmsasti.

Aruteluks:

- Kes teist on hiljaaegu haige olnud? Kuidas sa ennast siis tundsid?
- Kas käisid arsti juures ka?
- Mis sa arvad, mis võib Terral viga olla?

“Äikese vägi ja päikese lõõm, kuhu on jäänud su rõõm?“, sõnas Laura ja vaatas Terrat mureliku pilguga. Terra meeldib Laurale väga ja ta tahab, et Terral oleks kõik hästi.

„Räägi mulle, millal see kõik algas?“

„Ma arvan, et see algas umbes kakssada aastat tagasi. Ühel päeval ilmus mu kõhule paks must suits. Mu tekk, mis kaitseb mind liiga tugeva päikese eest, hakkas köhima. See oli natuke vulkaanipurske moodi, aga siiski erinev,” ohkas Terra. Ta paistab tõesti haiglane.

Aruteluks:

- Kust see must suits võis tulla?
- Miks Terral on tekki vaja?
- Kas oskad Terra tekki ette kujutada? Kuidas see võiks välja näha? (Lapsed võiksid enda kujutletud teki meisterdada või joonistada)

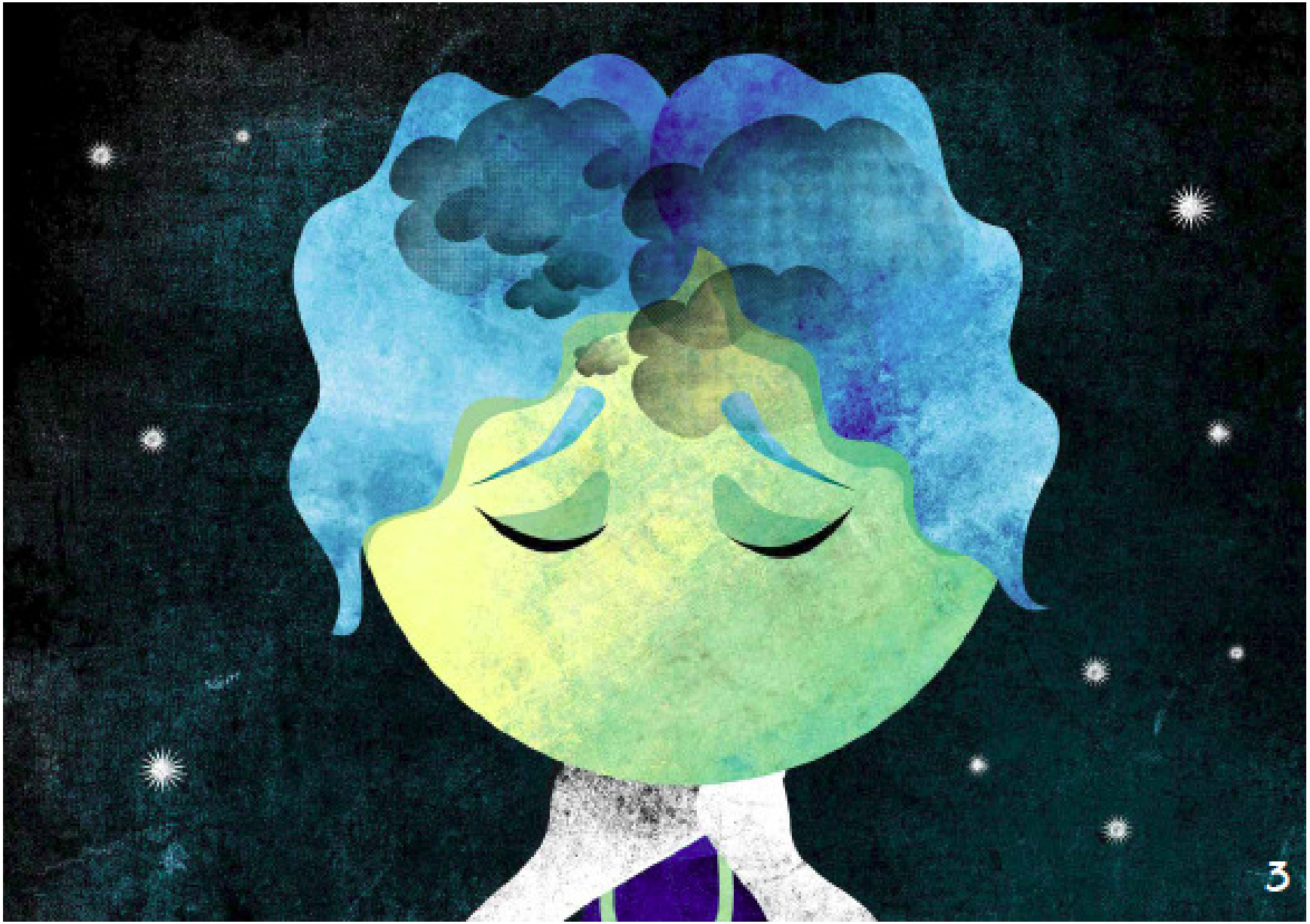

“Äikese vägi ja päikese lõõm!” kordas Laura. “See nõuab lähemat uurimist” -- ta võttis välja stetoskoobi ja luubi.

Väga keskendunult hakkas Laura oma sõbra kõhtu stetoskoobiga kuulama. Ta nägi välja täpselt nagu arst!

“Nii, mida sa kuuled?“ küsis Terra. “Peamiselt valju korinat ja kolinat“, pomises Laura. “Justnagu lugematu arv sipelgaid kõdistaks sind. Sina tunned oma keha kõige paremini. Mis see võiks olla?“

Soovitus:

- Proovige kuskilt stetoskoop hankida. Las lapsed kuulavad üksteise südamelööke. (Mida kuuled?) Paluge neil ka puutüve stetoskoobiga kuulata. (Mida kuuled?) Nüüd on võimalik lastega filosofeerida, kas puud on elus, kas neil on süda, kas nad saavad üksteisega rääkida ja kas nad tunnevad valu.
- Laske lastel luubiga ümbrust uurida. Las nad uurivad iseennast, üksteist ja erinevaid objekte. Ärge unustage lilli, sipelgaid ja teisi putukaid... Lastele avaneb uus maailm!

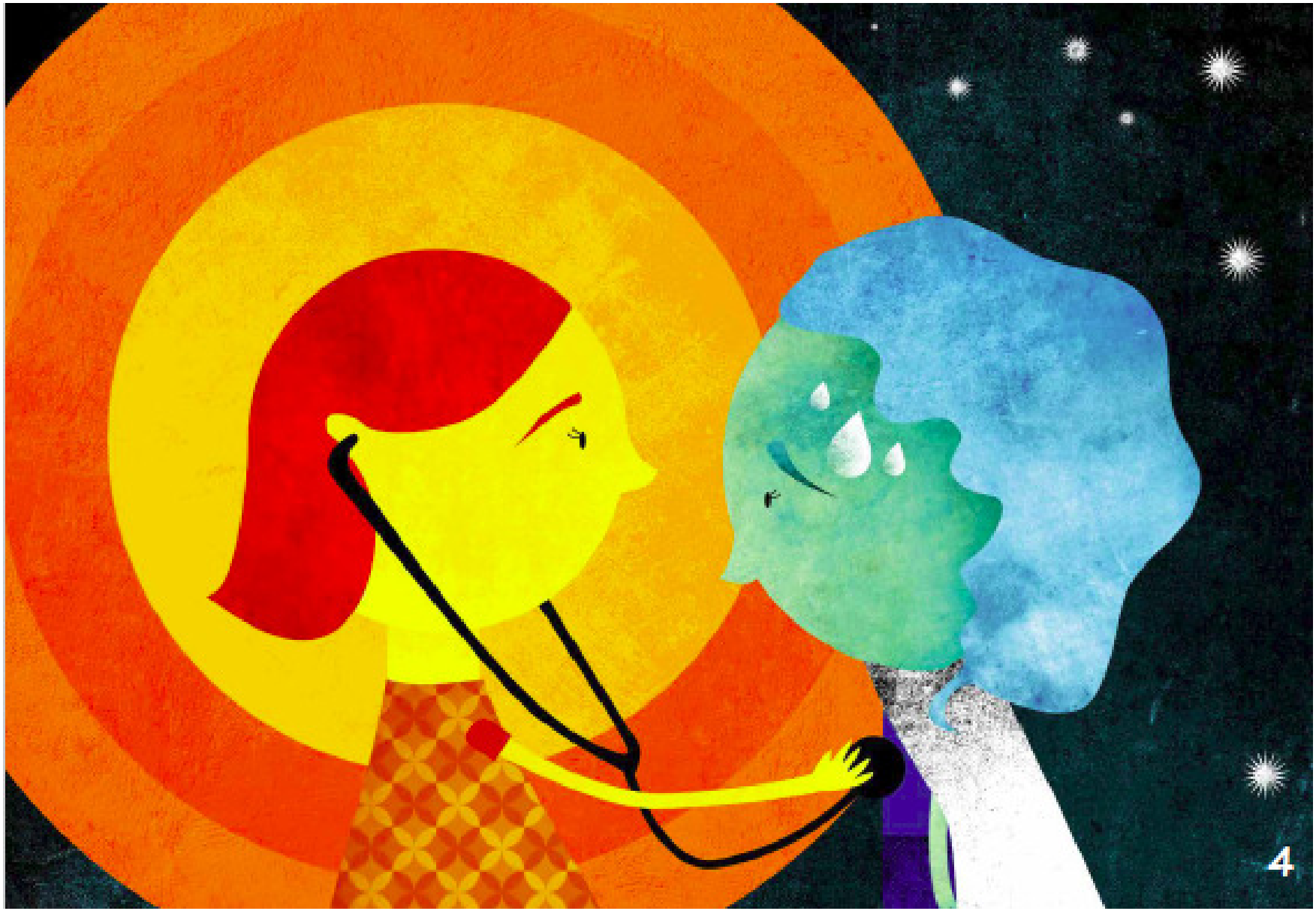

“Haiguse põhjuseks peab olema inimkond,” vastas Terra. “Inimesed on viimasel ajal väga aktiivselt tegutsenud.”

“Tõesti? Mida nad täpsemalt on teinud?” küsis Laura.

Terra ütles: “Mnjah, sellest ajast alates kui nad mu naha alt kivisöe, põlevkivi ja nafta leidsid, on nad muudkui tehaseid ehitanud ja vahetpidamata ja tohutul hulgal igasuguseid asju valmistanud. Ma pean ütlema, et need inimesed panevad mu hirmsasti sügelema!”

“Äikese vägi ja päikese lõõm!, karjatas Laura. „Ma tahan selle kohta kõike teada saada.“ Ta võttis oma luubi, et uurida Terra nahka.

“No mis ma näen?! Nood inimesed kaevavad ja ehitavad, toodavad ja veavad lõputult. Näib, et nad ei puhka hetkekski!” Äkki võpatas Laura ehmunult. Mööda kihutav lennuk oleks äärepealt ta nina riivanud. “Ma näen autosid ja lennukeid, inimesi, kes raiuvad ja põletavad metsi. Näen veel tohutult palju veiseid, kes kõik puuksutavad ja röhitsevad. Kõik need tegevused tekitavad saastepilvi. Osa neist on nähtamatud, teised aga peaaegu igas vikerkaare värvis. See ei saa hea olla.”

Näidisküsimused lastele

- Mis on kivisüsi, põlevkivi ja nafta? Millest need on tekkinud?
- Mis sa arvad, miks need saastepilved tekivad?
- Kas tead nende pilvede kohta mõnda teist sõna? (Õhusaaste, heitgaasid)
- Miks need gaasid pole Terrale head?

Laura uurib veel lähemalt ülespoole tõusvaid pilvi.

“Hei, tundub, et paljud neist pilvedest kleepuvad su teki külge! Su tekk läheb aina paksemaks ja paksemaks! Pole ime, et sul on palav. Minu päikesekiired, mis on tekist sinu juurde läbi läinud, ei pääse enam välja. Sa ju kuumened üle!”

Näidisküsimused lastele

- Mis sinuga juhtub kui vanemad panevad sulle liiga paksu teki peale? (On liiga palav, sa higistad ja magad halvasti)

“Oh aeg, ajake! Mis ma nüüd küll teen?“, nutab Terra. “Ma teadsin, et miski on väga valesti.”

“Mulle tundub,” mõtleb Laura valjusti, “et sa oled proovinud ennast selle haiguse vastu juba mõnda aega kaitsta. Sa oled muutnud mõned kohad enda peal kuivemaks ja mujal oled lasknud rohkem sademeid tulla. Ja kuskil oled lasknud rohkem mu kiiri läbi enda teki, nii et jää on sulama hakanud.

Aga ma ei tea, kas sellel lool saab siiski õnnelik lõpp olla…“

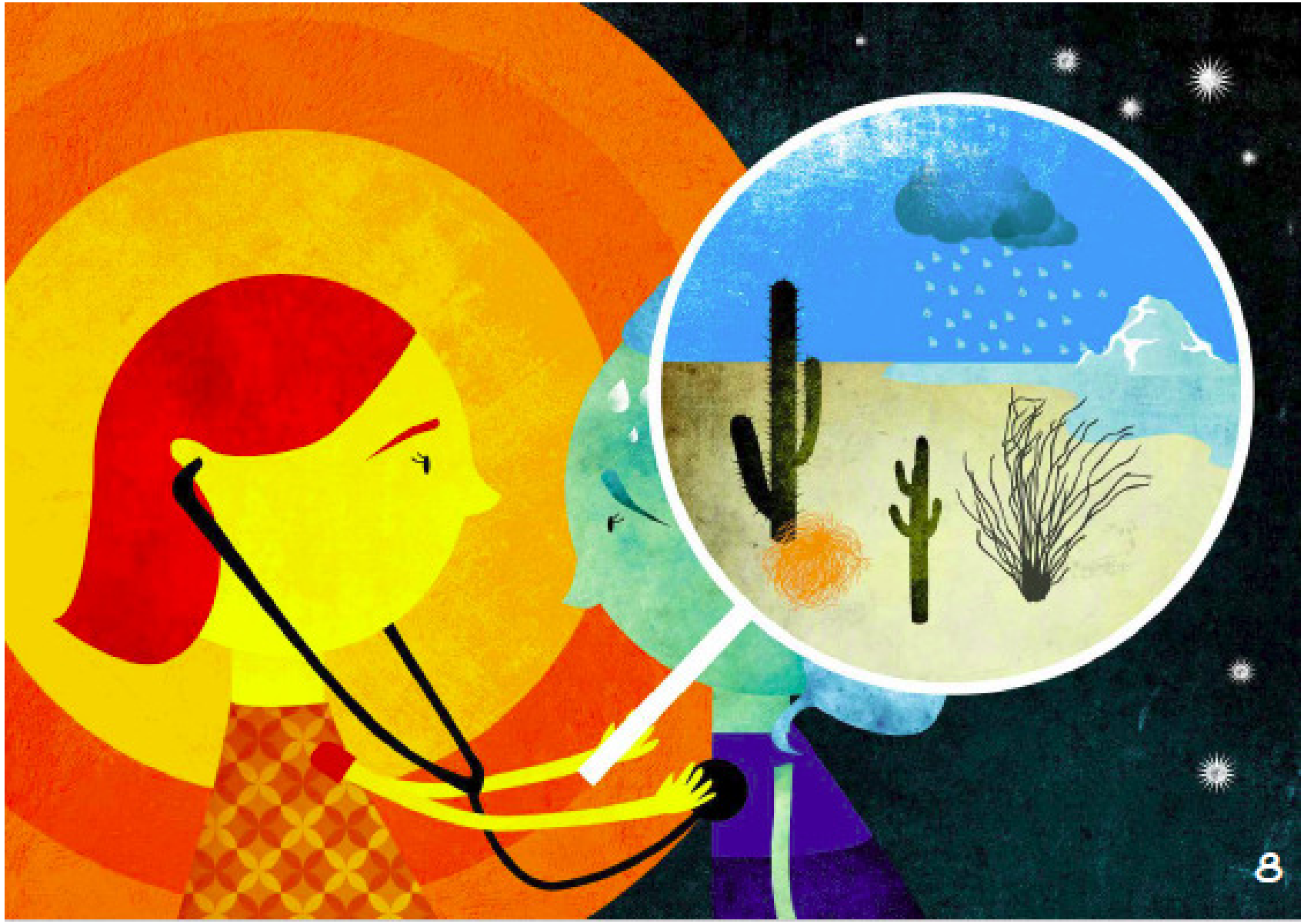

“Siiski!” hüüdis Laura, “kas ma näen õigesti?” Ta kummardub oma luubiga veel lähemale. “Osa inimesi ei sõida enam autoga vaid hoopis jalgrattaga või käivad jala. Mõned söövad vähem liha. Paljud ostavad vähem esemeid ja sorteerivad prügi, nii et sellest materjalist saab uusi asju teha.”

“Kas see on hea?” küsis Terra arglikult.

“Otse loomulikult,” noogutas Laura innukalt. „Kui taevas on vähem saastepilvi, siis muutub su tekk jälle õhemaks ja lõpuks saad jälle terveks.”

“Hurraa!” hõiskas Terra rõõmsalt, “ainuüksi selle uudise peale tunnen ennast paremini.”

“Sinuga pole veel sugugi kõik korras”, ütles Laura. “Sa oled tõsiselt haige ja taastumine kestab kaua. Aga kui sinu peal elavad inimesed tekitavad vähem saastepilvi, siis hakkab sul varsti parem.”

“Ma saan ainult loota, et inimesed võtavad mõistuse kokku ja saastavad vähem“, vastas Terra, „sest mina ei saa seda muuta. Nad peavad ise saastamise lõpetama.”

“Tead, mis,” ütles Laura, “Ma räägin nende lastega, kes praegu kuulavad. Hei, lapsed! Kas aitate Terral paraneda? (Lõpp.)

Aruteluks:

- Näib, et Terra (ja meie) jaoks pole asjad hästi. Mida sina sellest arvad? Kas me saame Terrat aidata? Mida meie ise teha saame?

Soovitused: Me ei tohi jätta ennast saatuse hooleks. Kasutage seda lugu, et mõelda välja toredaid ja keskkonnale kasulikke tegevusi: jalgrattamatk, energia säästmise kampaania, vähendage tekkiva prügi hulka, tehke aedviljapeenraid jms.
Meisterdage haige Maa ja teda aidata sooviv Päike. Tuletage lastele Terra ja Laura lugu aeg-ajalt uuesti meelde.

Terra is ill

TARGET GROUP (from kindergarten third year till primary school second grade)

KEY PLAYERS

- The Earth, looking sad, being feverish, sweating...
- A worried Sun; she's concerned about her friend

THE WRITER: Herwig Kevelaerts
THE ILLUSTRATOR: Fatinha Ramos

R.P.: Jean-Pierre Heirman, secretary general, Environment, Nature & Energy Department - Koning Albert II-laan 20/8, 1000 Brussel

DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR & ENERGIE
Provincie Antwerpen
VLAAMS-BRABANT
provincie Limburg
Oost-Vlaanderen
brussel
west-vlaanderen

Sihtrühm: 5-8 aastased lapsed.

Tegelased: Kurb ja haige Maa ning sõbra pärast muretsev Päike.

Autor: Herwig Levelaerts
Kunstnik: Fatinha Ramos

Tõlkija: Sirje Aher

Rohelise kooli programm, 2017